

AGDER STATSADVOKATEMBETER

Justisdepartementet
Lovavdelingen
P.B. 8005 -- dep
0030 OSLO

Deres ref.:

Vår ref.: (bes oppgitt v/svar)
389/12 EEH
653.1

Dato:
10.02.2012

HØRING-NOU 2011: 13 NÅR SANT SKAL SKRIVES

Det vises til Justisdepartementets høringsbrev med frist for høringsuttalelse til 01. mars 2012.

Statsadvokatene i Agder avgir slik høringsuttalelse.

Statsadvokatene i Agder utfører aktorater i regionens tingretter, Agder lagmannsrett og Høyesterett. Vi aktorerer hvert år en rekke juriesaker for Agder lagmannsrett. Vi aktorerer også årlig enkelte meddomsrettsaker i lagmannsretten, samt ankesaker i lagmannsretten som kun knytter seg til straffutmålingen.

Prosessordning fullstendige anker

Vi er enig med utvalget i at dagens juryordning ikke bør bestå. Vi tiltrer utvalgets syn om at må gis en begrunnelse av skyldspørsmålet i alle fullstendige ankesaker.

Utvalget er delt i spørsmålet om hva slags domstolssammensetning som bør behandle de saker som i dag går for jury/lagrette.

Lagrettefraksjonens flertall tar til orde for det vi oppfatter som en komplisert, upraktisk, ressurskrevende og vidløftig prosess: Etter at bevisførselen om skyld er ferdig skal retten og lagretten først rådslå sammen. Deretter skal rettens leder redegjøre for sakens problemstillinger i åpen rett. Etter dette skal lagretten og retten rådslå og votere hver for seg.

Besøksadresse
Tinghuset
Rådhusgt.34, Kristiansand

Postadresse
Postboks 504 - Lund
4605 Kristiansand

Telefon Telefaks
38176440 38 17 60 02

E-mail: post.agder@statsadvokatene.no

Spørsmålsskriftet skal for hvert forholds vedkommende inneholde flere spørsmål som dekker de ulike vilkår (subjektive og objektive) for straff. Etter voteringen skal det være nytt felles møte mellom lagretten og retten. I dette møtet skal dommergruppene formidle hverandre voteringsresultatet. De skal formidle hverandre hvilke rettslige og faktiske grunner som var avgjørende for stemmegivningen. Hvis fagdommerene av grunnene som oppgis finner at lagrettens avgjørelse ikke er fremkommet på lovlig måte, eller at den er uklar, ufullstendig eller selvmotsigende, eller det oppstår tvil om svaret uttrykker lagrettens virkelige mening, bør lagretten oppfordres til å trekke seg tilbake til ny rådslagning og stemmegivning. Etter den felles formidling skal voteringsresultatet i de to fora og lagmannsrettens begrunnelse for avgjørelsen av skyldspørsmålet, som en av fagdommerene har skrevet, inntas i rettsboken. Den skriftlige begrunnelsen skal tjene som grunnlag for staffutmålingsprosedyrene (ved fellelse). Ved fellende dom inntas begrunnelsen i dommen, hvor den kan utdypes ytterligere i forbindelse med straffutmålingen.

Vi finner intet belegg for at en slik prosess gir mer rettssikkerhet enn en meddomsrett, jfr, nedenfor. Vi tar derfor sterkt til orde for at lagrettsfraksjonens forslag ikke vedtas.

Meddomsrettsfraksjonen tar til orde for at meddomsrett også må gjelde for de sakene som i dag behandles med lagrette.

Vi kan i det vesentlige tiltre fraksjonens forslag og dens begrunnelser.

Meddomsretten behandler etter det opplyste ca 15.000 saker årlig i tingretten og lagmannsretten. Etter det som er opplyst legger vi til grunn at kun ca 300 saker, dvs. 2% av sakene, behandles med lagrette. Vi ser liten grunn til at et fåtall saker skal skilles ut til annen prosessform. I mange av dagens lagrettsaker, for eksempel sedelighetssaker og grov vold, står meget på spill for både tiltalte og fornærmede. I slike saker er det et særlig behov for høy kvalitet på avgjørelsesprosessen. Ikke minst i slike alvorlige saker må det være en stor fordel dersom det underveis sikres åpen og direkte kommunikasjon både om jus og faktum, mellom fagdommere og lekdommere i et felles forum. Vi kan ikke forstå at slik felles kommunikasjon skulle svekke kvaliteten på behandlingen av alvorlige saker og gå ut over rettssikkerheten. Vi hevder at et slik samlet forum gir best mulighet for et riktig domsresultat og minst like god rettssikkerhet. Å fastsette regler som hindrer slik nyttig kommunikasjon i et fåtall, men svært alvorlige saker, fremstår som vilkårlig særbehandling. Meddomsretten gir også den enkleste måten å dekke behovet for begrunnelse på. Juryordningen har vært utsatt for kritikk i lang tid. Meddomsretten har ikke vært utsatt for tilsvarende kritikk, og ordningen fremstår som gjennomarbeidet, enkel og robust.

Et samlet utvalg er enig i at prosessordning som foreslås må ha et betydelig lekdommerinnslag. Dette er enkelt å slutte seg til.

Vi tiltrer fraksjonens forslag om at meddomsretten bør ha lik sammensetning i alle straffesaker der skyldspørsmålet skal avgjøres, og at det er uproblematisk at alle disse sakene - uavhengig av strafferamme og alvor - avgjøres av syv dommere.

Fraksjonen har gitt gode begrunnelser for en sammensetning av meddomsretten med to fagdommere og fem meddommere, en sammensetning som fraksjonen konkluderer som den beste løsningen.

Besøksadresse	Postadresse	Telefon	Telefaks
Tinghuset	Postboks 504 - Lund	38176440	38 17 60 02
Rådhusgt.34, Kristiansand	4605 Kristiansand		E-mail: post.agder@statsadvokatene.no

Vi oppfatter likevel fraksjonen dithen at en meddomsrett med tre fagdommere og fire meddommere er et tilstrekkelig sterkt forum også for å behandle fullstendige anker i de mest alvorlig sakene. En slik sammensetning er i dag regelen i det store antall saker i lagmannsretten. En slik sammensetning er både gjennomprøvet og vel fungerende, og vi finner den godt egnet til også å behandle også de alvorligste sakene. Fire meddommere er en sterk lekdommergruppe, og tre fagdommere sikrer tilstrekkelig juridisk kompetanse også i de mest alvorlige og kompliserte straffesakene.

Vi tar derfor til orde for at meddomsretten også i de alvorligste sakene består av 3 fagdommere og 4 lekdommere.

Prosessordning straffutmålingen

Dagens prosessordning i lagmannsretten gir slik sammensetning: Tre juridiske dommere i silingssakene, og tre juridiske og fire meddommere i "6-års sakene".

Utvalgets medlemmer er enige i at alle straffutmålingsankers skal behandles i meddomsrett med samme sammensetning av retten, og at det bør være en betydelig lekdommerinnflytelse også i straffutmålingsankene.

Vi tiltrer dette.

Meddomsrettsfraksjonen foreslår at alle straffutmålingsankers for lagmannsrett skal behandles av en meddomsrett bestående av to fagdommere og tre meddommere. Vi tiltrer dette forslaget. Forslaget gir sterk prosentvis lekdommerrepresentasjon, og også vi anser fem dommere som tilstrekkelig til også å behandle (ikke så ofte forekommende) straffutmålingsankers i de alvorligste sakene.

Bruk av lyd- og bildeopptak under ankeforhandling i straffesaker

En vesentlig del av statsadvokatenes aktorportefølje er alvorlige volds- og sedelighetssaker. Spesielt i sedelighetssaker og familievoldssaker opplever vi ofte at fornærmede og særlig berørte vitner opplever det som svært belastende å vitne i tingretten. Vår erfaring er at disse gruer seg svært til å forklare i retten. Begrunnelsen er ofte todelt. For det første oppleves det som belastende å forklare seg om selve saken, som har vært en traumatisk opplevelse. Særlig fornærmede har gjerne brukt lang tid for å forsøke å legge saken bak seg. For det annet oppleves tanken på å måtte forklare seg i en rettsal som vanskelig. En del har gitt uttrykk for at de rett og slett ikke makter tanken på å forklare seg i en rettsal, med profesjonelle aktører, tiltalte, og kanskje både presse og publikum til stede. Det er vår erfaring at bistandsadvokatordningen og utviklingen av øvrige fornærmederettigheter har medvirket til å dempe denne frykten. Likevel er det for mange en svær oppgave å forklare seg i tingretten. Det er vår erfaring at mange fornærmede tar det ekstra tungt når tiltalte anker en fellende dom.

Da mange slike saker etter sin strafferamme automatisk blir henvist ligger en ankeforhandling i kortene når det ankes. Mange fornærmede opplever en ny "grueperiode" over lang tid frem til berømmelse og gjennomføring av ankeforhandlingen.

Besøksadresse	Postadresse	Telefon	Telefaks
Tinghuset	Postboks 504 - Lund	38176440	38 17 60 02
Rådhusgt.34, Kristiansand	4605 Kristiansand		E-mail: post.agder@statsadvokatene.no

Vi har også opplevd tilfeller der det meddeles at fornærmede ikke kan gjennomføre nødvendig behandling før straffesaken er avgjort. Vi bifaller derfor initiativ som ytterligere kan lette disse fornærmede og vitners vanskelige situasjon.

Vi tiltrer derfor utvalgets forslag om at det gis ny bestemmelse inntatt som strpl. § 331, 5. ledd, men reserverer oss mot det vi oppfatter som for snevert anvendelsesområde. Utvalget synes å ønske bestemmelsen anvendt kun for "særtilfeller", overfor "særlig sårbare fornærmede", se også lovutkastets ordlyd "uforholdsmessig tung byrde". Vi vil advare mot at bestemmelsen gis et for snevert anvendelsesområde. Vi mener at bestemmelsen bør kunne brukes for relativt mange fornærmede, særlig i familievolds og sedelighetssaker, og da gjerne kombinert med eventuell tilleggsforklaring/supplerende spørsmål etter avspilling. Vi tror at det er vesentlig mindre belastende for fornærmede å svare på enkelte tilleggsspørsmål etter avspilling enn timelange avhør om hele saksforholdet gjennomført av de ulike aktørene under ankeforhandlingen. Vi kan vanskelig se at det er rettssikkerhetsmessige betenkeligheter med kombinasjon avspilling/supplerende forklaring, i nevnte rekkefølge. Det er praksis for slik gjennomføring der mindreårige fornærmede etter gjennomført dommeravhør og før hovedforhandlingen/ankeforhandlingen fyller 16 år.

Vi kan dessverre ikke se bort fra at enkelte sårbare fornærmede kvier seg for anmelde alvorlige straffbare forhold innen vold og sedelighet av redsel for en langvarig prosess med etterforskning og påfølgende gjentatte muntlige forklaringer i domstolene. Ethvert tiltak for å skåne slike fornærmede i rettsprosessen kan derfor være tiltak som medvirker til at flere tør og orker å inngi anmeldelser innen familievold og sedelighet. Et lovvedtak som gir mange fornærmede i familievolds og sedelighetssaker mulighet for å slippe langvarig utspørring under ankeforhandling kan være et riktig skritt i denne retningen.

Oppsummering

1. Alle fullstendige anker i lagmannsretten bør behandles av meddomsrett, og sammensetningen bør være tre fagdommere og fire meddommere.
2. Alle anker over straffutmålingen bør i lagmannsretten behandles av to fagdommere og tre meddommere.
3. Vi bifaller innføring av en lovbestemmelse som tillater avspilling av opptak fra fornærmede/vitners forklaring i tingretten, men anvendelsesområdet må ikke være så snevert som vi oppfatter utvalget legger opp til.

Erik Erland Holmen
førstestatsadvokat

Kopi:

Riksadvokaten, P.B. 8002 – dep., 0030 Oslo (ref. Ra 11-394 RTO/amo – 653.1)

Besøksadresse	Postadresse	Telefon	Telefaks
Tinghuset	Postboks 504 - Lund	38176440	38 17 60 02
Rådhusgt.34, Kristiansand	4605 Kristiansand		E-mail: post.agder@statsadvokatene.no